

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 1 av 15

Del A - drøftingsoppgave

Oppgave 2 - institusjoner

i denne oppgaven skal jeg begynne med å definere hva en institusjon er og deretter hva en basisinstitusjon er. Deretter skal jeg gjøre rede for noen hoved basisinstitusjoner og belyse hvordan disse har endret seg, og derfor viktigheten av å studere disse.

En institusjon er et stabilt, lang samhandlingsmønster av bestemte aktører. En institusjon skiller seg fra en konvensjon ved at en institusjon trenger en legitimering, aktørene må ha en grunn for å opprette og reprodusere institusjonen. Det at den er stabil og lang betyr at den overlever aktørene i den. En basisinstitusjon er institusjoner som er med å forme individenes verdier, oppfatninger og liv. De er også arenaer hvor aktørene tilbringer mye tid, ofte gjennom et helt liv. Dette er en av grunnene til at det er viktig for samfunnsforskere å studere og forstå disse, dette siden samfunnsvitenskap tar utgangspunkt i å forklare j. Individet og samfunnet.

Jeg skal nå gå mer inn på forskjellige basisinstitusjoner og betydningen av å studere disse. Jeg velger deretter å gå mer i dybden på noen utvalgte institusjoner

Familien regnes som en av samfunnets basisinstitusjoner. Dette er siden de fleste lever hele livet sine i en form for familie. En familie er en slektskapsrelasjon hvor de voksne ofte har ansvar for ett eller flere barn. Men kan kategorisere familien etter størrelse,

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 2 av 15

beliggenhet osv. Hvis vi begynner med beliggenhet, så kan en familie være enten patri-lokal, matri-lokal eller neo-lokal. En familie som er patri-lokal bor hos eller i nærheten av ^{mannens} familie. En familie som er matri-lokal bor ^{hos eller} i nærheten av kvinnens familie. Neo-lokal betyr at de er langt borte fra både mennens og kvinnens familie. I tillegg kan man kategorisere familien etter størrelse: om det er en kjernefamilie eller en storfamilie. En kjernefamilie er mann, kone og deres felles barn. En storfamilie er akkurat flere slektskapsledd som lever i sammen, altså flere generasjoner: slik som onkler, tante, besteførelde osv.

Familien er den institusjonen som har hovedansvar for primær sosialisering i samfunnet. Det er her man lærer grunnleggende normer og verdier. Familien har flere ulike sosiale funksjoner, den reproduktive funksjonen vil si at det er i familien at flere mennesker blir til, og dermed er med å produsere samfunnet. I tillegg har familien en produktiv funksjon. Ved at man i familien produserer noe, foretaks i form av arbeidet. Familien har også en sosialiseringsfunksjon, som nevnt overfor. De har ansvar for primær sosialisering, hvor de tar et lite barn og lærer dem normer og regler for hvordan man er akseptabel oppførsel i et samfunn. De sosialiserer til å bli samfunnsborgere og til bestemte roller i hverdagen. En annen sosial funksjon er den politiske, som betyr at politiske liv og familier lever nenge sammen i flere land. Her skal familien man tilhøre ha betydning for det politiske liv.

Emnekode : EX-704
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-10
Ark nr. : 3 av 15

Den siste sosiale funksjonen er at familien er en arena for intimitet og partikulonstiske relasjoner. Dette betyr at familien er en bestemt plass man får utløp for visse følelser man ellers ikke får i samfunnet.

Som man ser har familien en del uklare sosiale funksjoner, som gjør det til en viktig basisinstitusjon som samfunnsforskere må forstå. Tillegg ^{er} hvordan familiene ser ut, ha betydning for hvordan samfunnet ser ut, og hvis de forskerne ønsker å forklare endringer i samfunnet, må de forstå endringer som har foregått i familien. Familieforhold oppstår ikke lenger av økonomiske allianser. Man gifter seg og starter en familie ut av følelser. Dette var noe som man ~~ikke~~ gjorde før i de tradisjonelle samfunnene, her en familieinngåelse kunne bety en økonomisk forfengelse for resten av familien. Slik som samfunnet er idag, er det mer fokus på det individuelle, altså individets ønsker. Dette har da ført til at det er individets følelser som har forrang i en familieinngåelse.

Tillegg har familien mistet mange av sine tidligere funksjoner, ved at familiens rolle har forvitret. Eksempler for dette er sosialvernsfunksjonen oppgaver som å drive primær sosialverns oppgaver er blitt overlatt til andre institusjoner i samfunnet, slik som barnevern og skole. Her lærer barna hva som er akseptabel oppførsel i sammenheng med andre individer. Tillegg fok man mer være på den eldre generasjonen i tradisjonelle samfunn

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5/2010
Ark nr. : 4 av 15

Det er nå overlatt til andre institusjoner som gamleheim, sykehjem og sykehjemsosier. Dette viser hvordan omsorgsoppgaver som familien tidligere hadde ~~er forsvunnet~~ denne individualiseringen innen familier kan også brukes til å forkleare hvorfor familiestørrelser har endret seg fra store familier til små kjernefamilier med få barn. Men får ikke lenger ansvar for den eldre generasjonen og man trenger ikke en stor familie til å overleve, siden den produktive funksjonen er endret. Mesteparten av arbeidet foregår ikke lenger i familien, els på bondegårdene. Familien blir mer en allianse som inngår mellom to selvstendige parter som har jobbsutvinter familien, og på den måten bidrar med inntekt.

De fleste av de tidligere ~~funksjoner~~^{navn} sosiale funksjonene har endret seg til at de har forsvunnet som viktig funksjon i familien. Funksjonen som arena for intimitet og partikularistiske relasjoner har derimot endret seg til å bli en viktigere funksjon. Dette er fordi følelser er blitt en viktigere del av familieinngåelse og opprettholdelse.

Familien er en viktig basisinstitusjon som er med å forme individets handlinger, holdninger og verdier. Dette vil igjen være med å påvirke hvordan samfunnet ser ut. For eksempel kan ulikhet i oppvekst og sosialisering føre til en sosial ulikhet som kan bli ytterligere befestet i andre basisinstitusjoner som skole og arbeid. Disse institusjonene skal jeg nå gå nærmere inn på.

Emnekode : EX-101
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 5 av 15

Skole og utdanning er den basisinstitusjonen som har hatt ansvar for sekundær sosialisering i samfunnet. Det er her individene lærer å samhandle med andre og får befestet viktige normer og regler, samt utviklet kunnskap de vil ha nytte av senere i livet og i arbeid. Som sagt har familien mistet mye av sin primær sosialisering til utdanningssystemet. I tradisjonelle samfunn var barna hjemme og jobbet på gården, mens de nå (i Norge) har obligatorisk skolegang fra 6 år. Dette kan være positivt i den grad at det kan føre til større likhet, siden flere barn får den samme sosialiseringen. Men dette er ikke et selvfølge, siden utdanning kan være med å reprodusere ulikhet. Ofte ser vi ulikhet innen skolegang komme til uttrykk gjennom familie situasjon, ved at barn fra familier med lav utdanning, ofte selv velger lite utdanning. I tillegg kan forskjellene komme til uttrykk gjennom geografisk beliggenhet, ved at personer i byer ofte velger høyere utdanning enn personer fra andre steder. Dette kan også forklares tilbake til familiers sosiale funksjoner. Siden den produktive funksjonen har gått fra bondegårds arbeid til at flere jobber i byer, har det ført til en urbanisering ved at flere da også bosetter seg i byene. Dette vil da bety at flere tar høyere utdanning, grunnet at flere barn i byer nå enn før. Ulikhet i skolen kan også komme av etnisk opprinnelse. Økonomi kan også spille en faktor i utdanning, ved at det er dyre å studere og mennesker med lite penger, derfor kan la være å studere. Det er dette status i innklasse ønsker å forhindre ved å gi alle like tilgang på lån og stipend.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 6 av 15

i tillegg har universiteter ~~en~~ flere roller enn kun utdanning. De er ^{statlig} forvaltningsorgan som er iversettere av politiske stiltak og politikk. De er også kunnskapsbedrifter ~~som ofte står mellom~~ ~~prøvetingsutvalget~~ ~~en~~ som skal produsere og reprodusere kunnskap. De skal drive forskning, hovedsakelig her det vært grunnforskning.

Som vi ser spiller skole og utdanning en viktig rolle i de fleste menneskers liv. De er med å sosialisere dem, de kan sørge for en større grad av likehet eller ulikhet. og de sørger for produksjon og reprodusjon av kunnskap som er nyttig for et velstående samfunn. Hvordan skole og utdanning ser ut som basisinstitusjon vil derfor påvirke samfunnet på flere måter og samfunnsteoretikere som ønsker å forstå hvordan mennesket handler og hvorfor mennesket handler slik det gjør i ulike situasjoner, må ta utgangspunkt i denne basisinstitusjonen når de utarbeider sine menneskemodeller.

Etter endt utdanning går de fleste ut i arbeid. Arbeid har i vestlige samfunn blitt sett på som en mulighet for selvrealisering (som ifølge Maslow er hovedliggende behov for ethvert individ). Arbeid er viktig for både individet og samfunnet. Det å være arbeidsløs er negativt for individet som kan føle et meningsløst og for samfunnet som opplever et økonomisk tap. Arbeid kan på lang sikt som utdanning være med å sørge for en reprodusjon av likehet. utdanning har en basisst

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 7 av 15

Utsikningstunngjen ved hjelp av eksemplene som stad fester resultatet. De med gode resultater får gode jobber osv. Det samme med kjønn. Dette kan skape en ulikhet både i skole og arbeid. Kjønn kan få personer til å velge forskjellige utdannelse, eks. gjennom mannsdominerte og kvinneledminerte utdannelse. Dette kommer ut igjen til uttrykk i arbeidet, hvor kvinner og menn har forskjellige oppgaver.

Arbeid er med på å bestemme hvordan samfunn ser ut, som igjen kan ha bestemte effekter på hvordan individet handler, eksempler på dette kan være endringer fra primærnæringene (skogbruk, fiskeri) til sekundærnæringene (industri) og tertiærnæringene (tjenester). Dette har ført til at bosetningsmønstrer har endret seg ved at flere bor i byer osv, som igjen kan påvirke familjestørrelse og valg av utdannelse. Det kan også påvirke samhandlingen mellom individer slik Émile Durkheim omtalte, ved mekanisk og organisk solidaritet. Mekanisk solidaritet vil si samfunn basert på nærhet og likhet, som de tradisjonelle bondesamfunnene. Til en endring til organisk solidaritet som vil si en avhengighet til andre aktører, ved at vi ikke lenger er så homogent byttet til en gruppe. Denne endringen i næringene har ført til at vi merester samhandler på en annen måte enn før. Dette er viktig for samfunnsforskere å forstå når de studerer menneskelig samhandling.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2020
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 8 av 15

Religion er en basisinstitusjon som i stor grad er med å påvirker menneskers verdier og valg. Religionen har blitt utsatt for en sekularisering, som har ført til at religionens makt i samfunnet har blitt svekket. Mennesker baserer ikke lenger sine handlinger på religionens overbevisning (spesielt i Norge). Somde tør gjerde. Verdibasismelle handlinger (som Lieber omtafte) har mistet sin posisjon til fordel for formålsrasjonelle handlinger, vi er blitt mer opptatt av å oppnå en fortjeneste, som igjen har ført til en rasjonalisering av samfunnet som kommer til uttrykk gjennom utvikling av byråkrati og marked. Tradisjoner og tradisjonelle verdier, derav religion, mister da sin betydning (rasjonalitets jernbar).

Dette bringer oss over i den neste basisinstitusjonen som er stat og marked. En samfunnsstruktur kan ikke bare ta utgangspunkt i aktører i sine forklaringer. De må også ta utgangspunkt i strukturer. Disse er som Anthony Giddens sa, gjensidig betingende i hans utvikling av strukturasjonalitetens stat og marked er med på å sette kerne til hvordan strukturer i samfunnet ser ut. De er også med å påvirker hvordan andre basisinstitusjoner ser ut, slik som utdanning og arbeid. Har deke staten en veltungende styring og et veltungende marked vil skole og utdanning få lite tilskudd og de samme med arbeidsmulighet. Stat og marked er bygd opp på forskjellige måte utvalgt staten bygger på en hierarkisk orden av maktfordeling, mens markedet på en annen måte. De viktigste styringsmekaniser for en stat er makt, mens det i et marked er penger

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 9 av 15

Samtidlig som marked og stat er forskjellige er de også gjensidig avhengig ved at et marked trenger statlige reguleringer og innskudd for å sørge for størst mulig flyt og gunst. En veltungende stat er avhengig av et veltungende marked som kan sørge for en verdiskaping som igjen fører til flere arbeidsplasser og økonomisk gunst. Det er viktig for samfunn skapere å studere og å forstå stat og marked side de er med å sette krav til menneskelig samhandling og er bestemt på utværende av strukturer.

Massemedierne er en tung institusjon i samfunnet, siden mennesker daglig er i kontakt med både aviser, tv, internett osv. Et massemedium er en informasjonsformidler som gjør at individer får informasjon uten mulighet for å direkte svare på den gjennom det mediet. Massemedierne har en viktig funksjon overfor de fleste tidligere neunte basisinstitusjonene. De kalles den fjerde statsmakt fordi de har en slags kontroll- og overvåkingsfunksjon. Dette gjør at staten konstant blir overvåket for å se at de følger regler og sørger for rettferdighet. Massemedierne har en dagsorden settende funksjon ved at de kan dra saker opp i lyset, for så å få politikere til å fokusere på disse. I tillegg kan massemedierne påvirke fellesmeningsdannelse ved at de treffer dem enten til å tenke selvstendig og reflektere. De fremstiller et stendrakt og likt tilbud av kunster som gjør at kunster blir et produkt på like måte med alt annet. Påvirkningen av meningsdannelsen skyer ofte gjennom det som kalles testegshypotesen. Ved at informasjonen

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 10 av 15

går gjennom en opinionsleder, som fortolker informasjonen som igjen spres videre og former meningsdannelse.

I denne oppgaven har jeg vært igjennom hva en institusjon er og drøtter forskjellige basisinstitusjoner og deres betydning i samfunnet. Jeg har lagt hovedvekt på familien og skoleutdanning som basisinstitusjoner. I tillegg har jeg fremstilt hvordan alle de nevnte basisinstitusjonene henger sammen, og hvordan de legger forutsetninger for hverandre og for hvordan samfunnet ser ut.

Det er derfor veldig viktig for samfunnsvitene å studere og å forstå disse institusjonene siden hovedoppgaven til en samfunnsviter er å forstå hvordan mennesker handler og hvorfor de handler slike de gjør. Dette kan ende seg igjennom tiden og som vi ser kan det være grunnene endringer i basisinstitusjonene. Det er viktig for forskerne ikke å bare studere en basisinstitusjon siden de alle henger sammen og har betydning for hverandre. Når ~~samt~~ samfunnet og basisinstitusjonene møter seg, påvirker også individens handling seg. De får nye verdier og forutsetninger å ta utgangspunkt i, som gjør at de handler på en annen måte enn før. Men samtidig som at endring i samfunnet og basisinstitusjoner påvirker individets handling og situasjons forståelse, kan endringer i individets handlinger påvirke utseende til samfunnet og utformingen av basisinstitusjonene. Dette gjør at vi kan trekke paralleller til Anthony Giddens Strukturasimulering som sier at vi ikke bare kan ta utgangspunkt i

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 11 av 15

å la forskningen være aktør orientert eller struktur orientert. Han lagde en strukturasjonsten som tok utgangspunkt i å vise at aktør og struktur er gjensidig avhengige. Det finnes ikke noen struktur ~~ett~~, hvis ikke det er aktører som produserer og reproduserer dem. Og heller ingen aktører uten ~~en~~ en overstående struktur. Det går altså ikke an å forstå menneskelig samhandling uten å forstå basisinstitusjonene og heller ikke an å forstå basisinstitusjonene uten å vite hvordan mennesker samhandler.

I den neste delen av oppgaven skal jeg definere en del begreper og gjøre kort rede for disse. Jeg har valgt å svare på oppgavene 2, 3, 4, 5. Altså "dobbel hermeneutikk", "metodologisk kollektivism", "rasjonell og ikke-rasjonell aktør" og prinsipene i "situskapens etos"

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 12 av 15

Del B - Kortsvar

② Dobbel hermeneutikk

Dobbel hermeneutikk er et begrep som ble lansert av Anthony Giddens. Hermeneutikk betyr fortolkning av vitenskap. Dobbel hermeneutikk betyr da en dobbel fortolkning av vitenskap. Innenfor samfunnsvitenskapen betyr det at forskningsobjektet er mennesker som tenkende vesen. Dobbel hermeneutikk kommer til uttrykk ved at samfunnsforskere fortolker en allerede fortolket verden. Menneskene har allerede fortolket og begrepsfestet sin verden. Dette skiller seg fra naturvitenskapen, hvor forskningsobjektene ikke er tenkende vesen som har sin egen situasjonsforståelse.

③ Metodologisk kollektivism

Innenfor samfunnsvitenskapene har det lenge vært en diskusjon om forskningen skal være aktør- eller strukturorientert. Aktørorientert forskning betyr at man tar utgangspunkt i individet og hvordan individets handlinger påvirker samfunnet. Strukturorientert forskning tar utgangspunkt i at individuell handling har sitt utgangspunkt i overindividuelle enheter. Aktørorientert forskning er metodologisk individualisme, slik som Max Weber er en representant for. Denne retning sier at sosiale fenomener må forklares ut fra individet. Den andre retningen (strukturorientert), kommer til uttrykk gjennom metodologisk kollektivism. Denne sier at sosiale fenomener må forklares ved å vise til andre sosiale fenomener, og at individets handling også må forklares ved å vise til andre sosiale fenomener og overindividuelle enheter.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/4-2010
Ark nr. : 13 av 15

Émile Durkheim er en representant for metodologisk kollektivism. Han mener at lover, valuter, økonomier, institusjoner har en overindividuell status, og derfor er mer enn en summing av individens handlinger. Han brukte denne forklaringsmåten til å forklare hvorfor det var så mange selvmord i et land. At det ikke bare skyldes mange individuelle impulshandlinger, men at årsaken lå i samfunnet. Det finnes en ekstrem og en moderat variant. Den ekstreme bruker begreper som overindividuell bevissthet, og impliserer at sosiale fenomener har en slik bevissthet. Den moderate varianten sier at individuelle begreper ikke er dekleente for å beskrive sosiale fenomener.

⑤ Vitenskapens etos

Vitenskapens etos er normer og lover som er gjeldende for forskere. De forteller hva som er akseptabelt og ikke-akseptabelt innen forskning. De kommer til uttrykk gjennom lover, regler, preferanser, tilsette, forbud, og blir overført fra en generasjon til neste gjennom regler og forbud og blir håndhevet gjennom sanksjoner. Disse imperatiivene blir implisert i forskerne og er med på å forme deres vitenskapelige samvittighet. Begrepet om vitenskapens etos ble lansert av Robert K. Merton.

En norm er universalisme. Denne sier at vitenskapelige resultater skal hypoteser skal underkastes allerede universelle retningslinjer. Resultater må stemme overens med allerede bekræftet kunnskap. Forskerens kjønn, vitenskapelige status, religion, rase osv. skal ikke ha betydning for resultater.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 14 av 15

Kommunisme; betyr i dette tilfellet fellesie av kunnskap/forskningsresultater. De fleste forskningsresultater er resultat av samarbeid, og de fleste forskere har forståelse for at de bygger videre på annen forskning. Derfor skal man som forsker aldri utgi resultater man ikke selv har funnet som egne. Derfor skal man bruke kildereferanser og litteraturliste for å gi de forskerne som har funnet det ut sin ros og oppmerksomhet.

Desinteresse er å holde politiske og personlige motiver under kontroll. Dette er slik at forskningen ikke bygger på at forskeren ønsker å oppnå noen egne,利利same interesser og fremme disse. Ellers kan det forekomme joks og masse trivielle publikasjoner.

En fjerde norm er organisert skeptisisme. Dette betyr at man skal stille spørsmål til allerede eksisterende normer, regler, forskningsmetoder og resultater.

4) Rasjonell og ikke-rasjonell handling.

Hovedpersonen bak rasjonell og ikke-rasjonell handling er Max Weber. Rasjonalitet kommer fra ordet "ratio", som betyr fornuft. Å handle rasjonelt betyr å handle fornuftig. Weber omtalte fire forskjellige handlinger; formålsrasjonell, verdirasjonell, affektuell og tradisjonell handling. Affektuell handling, er en handling basert på følelser og impulser, slik som hat-kriminalitet osv. En slik handling kan ikke sies å være rasjonell. En tradisjonell handling er en handling basert på tradisjoner, en venemessig handling, slik som å pusse tennene. En slik handling er heller ikke rasjonell.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2030
Dato : 28/5-2010
Ark nr. : 15 av 15

En verdibasert handling er basert på etiske, estetiske, og religiøse overbevisninger. Man ser ikke noen gjenstand i handlingen. Slik som menneskelig samfunn. Denne handlingen er som det ligger i navnet rasjonell. Formålsrasjonell handling er å ta utgangspunkt i mål, midler og bivirkninger og vurdere alle disse opp mot hverandre, for deretter å stille de opp etter konsekvenser og velge den handling som gir de beste konsekvenser (best mål oppnåelse i forhold til midler og bivirkninger).

Vi snakker ofte om en rasjonalisering av samfunnet, og det vil si at ^{samfunnet og} samfunnets institusjoner blir mer fornuftig organisert. En ikke-rasjonell handling er det motsatte av en rasjonell handling. Det er en handling som ikke er fornuftig, og som ikke er vurdert etter mål, midler og bivirkning, eller bygger på etiske, estetiske og religiøse verdier. En slik aktør er ikke klar over sine egne handlinger og hensikter.